

ATASÖZLERİ

Uzun gözlem ve deneyimler sonucu oluşmuş, bilgi ve öğüt veren kalıplaşmış sözlere atasözü denir.

Atasözlerinin Özellikleri

1. Atasözlerinin söyleyeni belli değildir, atasözleri halkın ortak malıdır.
2. Atasözleri kalıplaşmış sözlerdir. Bu yüzden atasözünü oluşturan sözcükler yerine başka sözcükler getirilemez, sözcüklerin sıralanışında da değişiklik yapılamaz.
“Damlaya damlaya göl olur.” atasözünde bulunan “göl” sözcüğünün yerine “havuz” sözcüğünü getiremeyiz. Sözcüklerin yerlerini değiştirip “Göl damlaya damlaya olur.” da diyemeyiz. Atasözlerinin hepsi tamamlanmış bir yargı bildirir. Bu nedenle atasözleri cümle değeri taşır.
3. Atasözlerinin birçoğunda mecazlı bir söyleyiş vardır.
“Terzi kendi söküğünü dikemez” atasözü, “İnsanlar başkalarına yaptıkları hizmetleri kendilerine yapamazlar.” anlamını taşır. Bu atasözünün terziyle, sökükle bir ilgisi yoktur.
4. Çok az da olsa gerçek anlam taşıyan atasözleri de vardır.
» Dost ile ye, iç; alışveriş etme.
» Bugünün işini yarına bırakma.
5. Atasözlerinin bazıları aynı veya yakın anlamlıdır.
» Mum dibine ışık vermez. ↔ Terzi kendi söküğünü dikemez.
» Körle yatan şaşı kalkar. ↔ Üzüm üzüme baka baka kararır. ↔ İsin yanına varan is, misin yanına varan mis kokar.
6. Atasözlerinin bazıları zıt anlamlıdır.
» Fazla mal göz çıkarmaz. → Azıcık aşım, kaygısız başım.
» İyilik eden iyilik bulur. → İyilikten maraz doğar.

ATASÖZÜ ALIŞTIRMA

Aşağıdaki atasözlerinin anlamlarını bularak altlarına yazınız.

Boş fıçı çok langırdar.

.....

.....

Rüzgar eken fırtına biçer.

.....

.....

Bin bilsen de bir bilene danış.

.....

.....

Yol yürümekle, borç ödemekle tükenir.

.....

.....

Evdeki hesap çarşıya uymaz.

.....

.....

Dolu bardak su almaz.

.....

.....

Demir tavında dövülür.

.....

.....

ATASÖZLERİ ETKİNLİK

Aşağıdaki atasözlerini zıt anlamlısıyla eşleştiriniz.

- [] Dost kara günde belli olur
- [] Lafla peynir gemisi yürümez
- [] Sükut ikrardan gelir
- [] Atın ölümü arpadan olsun
- [] Öfke ile kalkan zararlar oturur
- [] Üzümlü ye bağını sorma
- [] İş olacağına varır

1. Söz gümüşse, sükut altındır' /
2. Öfke baldan tatlıdır /
3. Düşenin dostu olmaz
4. Harama el uzatılmaz
5. Olmaz olmaz deme, olmaz olmaz
6. Tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır
7. Ava giden avlanır

Atasözleri ile ilgili verilen bilgilerden doğru olanların başına D yanlış olanların başına Y yazınız.

- [] Atasözlerindeki sözcükler eş anlamlıları ile değiştirilebilir.
- [] Atasözleri her zaman gerçek anlamdadır.
- [] Atasözleri insanlara öğütler verir.
- [] Atasözlerinin kim tarafından yazıldığı belli değildir.
- [] Atasözleri kalıplaşmış sözler değildir.

Aşağıdaki kelimelerden ata sözleri oluşturunuz.

Ağaç Paça küpüne yaş zarar olur iken
eğilir tutulmaz derin yırtıcı keskin
ıslanmadan su az yavaş sirke akar
kuşun balık ömrü

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

ATASÖZLERİ TEST

1. Aşağıdaki atasözlerinden hangisi çalışmanın önemini anlatmaktadır?

- A) İşleyen demir pas tutmaz.
- B) Bir elin nesi var, iki elin sesi var.
- C) Damlaya damlaya göl olur.
- D) Sakla samanı gelir zamanı.

2. Aşağıdaki atasözlerinin hangisi "Bir konu ile ilgili alakasız bir söz söyleyen" kişiler için söylenir?

- A) Tavşan dağa küsmüş, dağın haberi olmamış.
- B) Dam üstünde saksagan, vur kazmayı beline.
- C) Deveye sormuşlar: "Boynun niye eğri?" "Nerem doğru ki?" demiş.
- D) Kurda sormuşlar: "Ensen neden kalın?" "Kendi işimi kendim yaparım." demiş.

3. Aşağıdaki atasözlerinden hangisi, anlamca "Üzüm üzüme baka baka kararır." atasözüne yakın anlamdadır?

- A) Kör ölür badem gözlü olur.
- B) Kör ile yatan şaşk kalker.
- C) Öfkeyle kalkan zararlar oturur.
- D) Keskin sirke küpüne zarar.

4. Aşağıdaki atasözlerinden hangisi yardımlaşmanın gerekliliğini anlatmaktadır?

- A) Taşıma su ile değirmen dönmez.
- B) Tek kanatla kuş uçmaz.
- C) Üzümlü ye, bağını sorma.
- D) Zorla güzellik olmaz.

"Hiç kimse başarı merdivenlerini elleri cebinde tırmanmamıştır." S. Keth Moorhead

5. Yukarıdaki özdeyişle aynı anlamda olan atasözü, aşağıdaki seçeneklerden hangisinde verilmiştir?

- A) Gülü seven dikenine katlanır.
- B) Ne oldum dememeli, ne olacağım demeli.
- C) Zahmetsiz rahmet olmaz.
- D) Ummadığın taş, baş yarar.